

УДК 57
ББК 28
Б 63

«Биология: от молекулы до биосферы». Материалы VI Международной конференции молодых ученых (22 – 25 ноября 2011 г., г. Харьков, Украина). – Х.: ФЛП Шаповалова Т.Н., 2011. – 614 с.

ISBN 978-617-578-076-3

Сборник содержит тезисы докладов студентов, аспирантов молодых ученых Украины, России, Беларуси, Казахстана, Польши и Ирана. Расчитан на научных сотрудников, преподавателей, студентов, аспирантов, которые работают в области биологии, медицины, экологии, охраны природы, сельского хозяйства, лесного хозяйства, биологического образования.

За достоверность изложенных материалов и текст ответственность несут авторы тезисов.

Тезисы подаются в авторской редакции.

Организационный комитет конференции:

Председатель оргкомитета – Залюбовский И.И., первый проректор, чл.-кор. НАН Украины, докт. физ.-мат. наук, профессор

Заместитель председателя – Воробьева Л.И., декан биологического факультета, к.б.н., заведующая каф. генетики и цитологии, профессор

Божков А.И., д.б.н., проф.

Бондаренко В.А., д.б.н., проф.

Глущенко В.И., к.б.н., проф.

Догадина Т.В., д.б.н., проф.

Мартынченко В.В., к.б.н., доц.

Перский С.Е., д.б.н., проф.

Шабанов Д.А., к.б.н., доц.

В организации конференции приняли участие члены Научного общества студентов, аспирантов, молодых ученых биологического факультета, Студенческого научного общества ХНУ имени В.Н. Каразина.

Редакционная коллегия:

Алексеева О.А., Акулов А.Ю., Баранник Т.В., Божков А.И., Буланкина Н.И., Винникова О.И., Волкова Н.Е., Воробьева Л.И., Ганусова Г.В., Гамуля Ю.Г., Горенская О.В., Догадина Т.В., Марковский А.Л., Наглов А.В., Никитченко И.В., Охрименко С.М., Страшний В.Ю., Утевский А.Ю., Утевский С.Ю., Шабанов Д.А.

Организаторы конференции выражают искреннюю благодарность ректорату Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина, Правлению Студенческого научного общества Университета. Особенная благодарность высказывается художнику Василию Мушину за любезно предоставленную картину „Осеннее видение” (2004 г.) для изображения на обложке.

© Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина,
2011

© В.А.Мушин, рисунок на обложке, 2004

© О.А.Савицкая, дизайн обложки, 2011

ISBN 978-617-578-076-3

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE,
YOUTH AND SPORT OF UKRAINE
V.N. KARAZIN KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY

«BIOLOGY: FROM A MOLECULE
UP TO THE BIOSPHERE»

Abstracts of the VI International young scientists' conference
(November 22nd –25th, 2011)

Kharkiv

2011

Парнікоза І.Ю. Знахідка *Epipactis purpurata* Smith. на території Голосіївського лісу у м. Києві / Parnikoza I. Finding of *Epipactis purpurata* in Golosiev forest in Kyiv, Ukraine // «Біологія: від молекули до біосфери». Матеріали VI Міжнародної конференції молодих науковців (22 – 25 листопада 2011 р., м. Харків, Україна). – Х.: ФОП Шаповалова Т.М., 2011.-С. 432-433.

ЗНАХІДКА *EPIPACTIS PURPURATA* SMITH. НА ТЕРИТОРІЇ ГОЛОСІЇВСЬКОГО ЛІСУ У М. КИЄВІ

Парнікоза І.Ю.

Історико-архітектурна пам'ятка-музей «Київська фортеця», Київський еколого-культурний центр, 02218, Україна, Київ, вул. Райдужна, 31-48, Parnikoza@gmail.com

Впродовж ботанічних досліджень Середнього Придніпров'я, накопичилися свідчення про реєстрацію фіолетово-пігментованих представників роду *Epipactis*, наприклад з урочища Холодний яр на Черкащині (О. Сенчило, особ. пов.) чи Лисої гори у Києві (Чопик та ін., 1986). Проте у зв'язку з тим, що ареал морфологічно-подібного до *Epipactis helleborine* (L.) Crantz. та фіолетово-пігментованого *Epipactis purpurata* за літературними джерелами (Определитель., 1987; Червона книга, 2009) традиційно на схід від Поділля не показують, подібні знахідки трактували найчастіше як *E. atrorubens* (Hoffm.) Besser. Не маючи змоги перевірити попередні вказівки, зауважимо, що нами типовий *Epipactis purpurata* виявлено у 2008-09 рр. на території Голосіївського лісового масиву (наразі НПП «Голосіївський») на лісовій дорозі поблизу Ставу крижня, а також на ділянці Смердючого яру поблизу Обсерваторії НАНУ. Особини обох виявлених локалітетів впродовж 4-х років дослідження зберігали морфологічні ознаки характерні саме для цього виду.

Поблизу озера Крижня *E. purpurata* зростає поодинокими екземплярами по сильно витоптаному краю лісової дороги. Деревостан утворено *Carpinus betulus* L. з домішкою *Quercus borealis* F.Michx., зімкнутість 90%, наявний також підріст грабу. Загальне проективне покриття (ЗПП) травостою 7%: *Galeobdolon luteum* Huds. (+), *Asperula odorata* L. (+), *Asarum europaeum* L. (+), *Mercurialis perennis* L. (+), *Aegopodium podagraria* L. (+), *Carex digitata* L. (+), *Acer platanoides* L. – низький підріст (+). Локалітет представлений виключно G-квітучими екземплярами. У 2008 р. зафіксовано - 0 особин, 2009 - 0, 2010 – 3, а у 2011 р. – 3 екземпляра.

В другому локалітеті поблизу обсерваторії умови зростання та стан локалітету були подібними. Вид зростав на вологому днищі Смердючого яру. Деревостан сформовано *Quercus robur* та *Carpinus betulus*. Зімкнутість - 80%, наявний ярус підросту, ЗПП 20%: *Acer platanoides* та *Carpinus betulus*. ЗПП травостою – 50%: *Epipactis purpurata* (+), *Galeobdolon luteum* (2), *Asperula odorata* (2), *Asarum europaeum* (1), *Aegopodium podagraria* (2), *Acer platanoides* – низький підріст (+), *Tilia cordata* Mill. – низький підріст (+), Динаміка локалітету: У 2008 р. зафіксовано - 7 особин, у 2009 - 1. 2010 - 4. 2011 – 5 особин.

В обох локалітетах виявлено об'їдання листків, а також пошкодження бутонів рослин попелицями, що знижує репродуктивний потенціал. Свідчень успішного генеративного поновлення не виявлено.

Обидва локалітети перебувають під загрозою у зв'язку з невпинно зростаючим рекреаційним тиском на територію лісового масиву (зокрема витоптуванням), а також варварськими санітарними рубками, які проводяться місцевим лісгоспом. У зв'язку з вищезазначеним охорона ділянки Голосіївського лісу прилеглої до ставків долини Голосіївського струмка має бути посилена.

Автор висловлює подяку Н. Шевченко, Ю. Гречишкіній, В. Іванець та А. Рожку

Summary: In 2008, we found two localities of *Epipactis purpurata* in the Holosievo forest in Kyiv. This Red List species seems to have been found along Central Dnieper and in Kyiv before but was mistakenly identified as *E. atrorubens*. For four years of our study, the localities of *E. purpurata* have been represented with sparse flowering generative specimens. In one locality, vegetation pauses were observed in some years. Every year, the plants were damaged by insects. Both localities are endangered due to the incessantly increasing recreational load in the forest (particularly trampling), as well as the savage sanitary felling by the local forestry agency. Therefore, a reinforced protection plan for the part of the Holosievo forest adjoining ponds of the Holosievo brook valley should be considered.